

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор закладу вищої освіти

Вячеслав ЖДАН

\_\_\_\_\_ 2023 р.

Погоджено

Перший проректор закладу вищої  
освіти з науково-педагогічної роботи

Валентин ДВОРНИК

«13» квітня 2023 р.

Схвалено

Вченою радою ПДМУ

Протокол № 4

«19» квітня 2023 р.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА**

курсів підвищення кваліфікації «Школа наукового керівника» за темою  
«Методологія наукового дослідження та особливості викладу його  
результатів» для науково-педагогічних (педагогічних) працівників  
Полтавського державного медичного університету

Полтава 2023

**РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:**

**Ігор КАЙДАШЕВ** – д.мед.н., професор, проректор закладу вищої освіти з наукової роботи

**Галина МОРОХОВЕЦЬ** – к.пед.наук, завідувачка аспірантурою наукового відділу

**Ірина ГОЛОВАНОВА** – д.мед.н., професор, завідувачка кафедри громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою

**Юлія ЛИСАНЕЦЬ** – к.філол.н., доцент, доцентка закладу вищої освіти кафедри іноземної мови з латинською мовою та медичною термінологією

**Діана ЛІЧМАН** – провідний фахівець з патентно-ліцензійної роботи, основ інформатики та комп'ютерної техніки відділу наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи

**Юлія ПУТРЯ** – редактор I категорії інформаційно-бібліографічного відділу

**Навчальна програма курсів підвищення кваліфікації «Школа наукового керівника»** за темою «Методологія наукового дослідження та особливості викладу його результатів» призначена для науково-педагогічних працівників Полтавського державного медичного університету.

**Інформаційний обсяг навчальної програми.** Програма складається з 1 навчального модуля, розрахованого на 10 академічних годин (0,33 кредиту ЄКТС), передбачених «Положенням про підвищення кваліфікації науково-педагогічних (педагогічних) працівників Полтавського державного медичного університету».

**Форма підвищення кваліфікації** – очна.

**Вид підвищення кваліфікації** – навчання за програмою підвищення кваліфікації.

**Термін проведення:** 08.05.2023 р. – 12.05.2023 р.

**Місце виконання програми** – Полтавський державний медичний університет.

**Мова викладання** – українська.

**Форма контролю** – контрольне опитування.

**Матеріальне та інформаційне забезпечення:** комп'ютери, мультимедійний проєктор, пакет прикладних програм MS Office, Інтернет-сервіси: Scopus, Web of Science, Scimagojr.

**Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації** – свідоцтво (сертифікат).

**Вартість програми** – безоплатна для науково-педагогічних працівників Полтавського державного медичного університету.

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

### 1. Загальні положення

1.1. Цю навчальну програму розроблено відповідно до чинних Законів України «Про вищу освіту» (із змінами від 02.09.2020 р.) від 1 липня 2014 року №1556-VII, «Про освіту» (із змінами від 18.06.2020 р.) від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII, «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 25 листопада 2015 року №848-VIII, «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (зі змінами від 05.02.2023 р.) від 11 липня 2001 року № 2623-III, «Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», затвердженого постановою № 800 Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року, наказу Міністерства освіти і науки України від 04.12.2020 р. № 1504 «Деякі питання професійного розвитку науково-педагогічних працівників», «Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних (педагогічних) працівників Полтавського державного медичного університету», «Положення про наукові школи Полтавського державного медичного університету».

**Актуальність програми** з підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників полягає у необхідності опанування методології наукового дослідження в біомедицині, зокрема для розуміння особливостей викладу результатів наукових досліджень (статей, дисертаційної роботи, звіту про науково-дослідну роботу), застосування наукової медичної інформації у щоденній лікарській та викладацькій діяльності, організації, плануванні та виконанні конкретного наукового дослідження, розумінні сучасних статистичних підходів обробки медико-біологічних досліджень, навичок підготовки грантових заявок для участі у конкурсах вітчизняних і міжнародних організацій.

**Мета програми** – надання науково-методичної допомоги молодим науковцям і їх керівникам, підвищення ефективності наукових досліджень і використання їхніх результатів для професійного зростання, формування

практичних умінь і навичок, спрямованих на ефективне використання міжнародних сервісів, баз даних, е-інфраструктур, державних стандартів, спеціальної наукової літератури в освітньому і науковому процесах закладу вищої освіти.

**2. Напрямок програми** – опанування навичок опублікування результатів науково-інноваційної діяльності, навичок роботи зі світовими базами даних, розуміння можливостей використання е-інфраструктур в освітньому процесі, етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності, організації робіт із державної реєстрації та обліку науково-дослідних робіт, зокрема тих, які виконуються в межах проєктів та програм міжнародного наукового і науково-технічного співробітництва.

**Основні завдання** курсів підвищення кваліфікації «Школи наукового керівника» для науково-педагогічних працівників:

- розвинути здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі професійної наукової та науково-інноваційної діяльності на основі системного наукового підходу із дотриманням принципів академічної доброчесності;
- розвинути здатність застосовувати методологію наукової діяльності в професійній діяльності;
- розвинути здатність генерувати нові ідеї у професійній науковій діяльності із застосуванням новітніх методологій дослідження;
- розвинути здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного суспільства, використовувати цифрові сервіси та сервіси хмарних обчислень, наукометричні бази;
- розвинути здатність науково-педагогічних працівників ефективно й правильно оприлюднювати результати наукових досліджень (у науковій статті, звіті, дисертації);

- розвинути здатність дотримуватись правил проведення клінічних GCP, лабораторних досліджень GMP, виробництва лікарських засобів GLP;
- удосконалити вміння науково-педагогічних працівників використовувати різні підходи для підтвердження гіпотез, встановлення закономірностей та формування висновків під час медико-біологічних досліджень;
- удосконалити вміння формувати грантові заявки щодо наукових досліджень для участі в конкурсах від міжнародних і українських організацій;
- сприяти усвідомленню важливості впливу науково-педагогічного працівника на впровадження нововведень і технологій у галузі охорони здоров'я, ефективне застосування результатів науково-інноваційної діяльності;
- розвинути здатність до усвідомлення потреби в саморозвитку з метою розширення кола професійних компетентностей.

### **Навчально-тематичний план**

#### **Модуль: 1. Методологія наукового дослідження та особливості викладу його результатів**

**Дата проведення:** з 08.05. по 12.05.2023 р.

**Загальна кількість годин/кредитів – 10 годин/0,33 кредиту**

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Види та особливості викладу результатів наукових досліджень. Особливості застосування методології доказової медицини в науковій діяльності	2
2	Підходи до статистичної обробки результатів медико-біологічних досліджень	2
3	Підготовка грантових заявок для участі в конкурсах вітчизняних і міжнародних організацій. Можливості залучення закладів вищої освіти до е-інфраструктур	2
4	Результати науково-інноваційної діяльності	2
5	Академічна доброчесність: правовий та етичний аспекти. Світові бази даних. Інструменти роботи з науковими	2

	публікаціями	
	Усього	10

### **Програмні результати навчання:**

- знання загальних засад функціонування сучасної науки, основ методології наукового дослідження, його принципів, структурних елементів, мети, завдання, об'єкту, предмету, способів оприлюднення та впровадження результатів;
- уміння орієнтуватися в наукових проблемах у професійній сфері, знаходити оптимальні шляхи їх розв'язання;
- володіння способами формування практичних умінь у роботі з наукометричними базами, з рейтингом престижності журналів у Scimago Journal & Country Rank;
- володіння способами проведення клінічних, лабораторних, медико-біологічних досліджень, принципами біоетики;
- уміння правильно застосовувати методологію доказової медицини, враховувати особливості наукових публікацій, використовувати різні підходи статистичної обробки результатів;
- володіння методами роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, зокрема галузевими, державними або міжнародними;
- розуміння загальних етичних принципів, яких кожен із науковців і викладачів має дотримуватися у своїй роботі;
- уміння впроваджувати результати науково-інноваційної діяльності в практику охорони здоров'я (впровадження медичних технологій, наукових повідомлень), шляхом реєстрації авторського права;
- здатність спиратися на міжнародні та національні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності та авторського права.
- уміння використовувати в навчальній, науковій або науково-педагогічній діяльності перевірені та достовірні джерела й покликання на них.

### Використана та рекомендована література

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Ahmady, S., Kallestrup, P., Sadoughi, M. M., Katibeh, M., Kalantarion, M., Amini, M., & Khajeali, N. (2021). “Distance learning strategies in medical education during COVID-19: A systematic review”. *Journal of education and health promotion*, 10, 421. [https://doi.org/10.4103/jehp.jehp\\_318\\_21](https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_318_21)
3. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.10.2008 р. № 977 «Про затвердження Порядку державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-09#Text>
6. Machin D, Campbell MJ, Fayers PM, Pinol APY. Sample size tables for clinical studies. 2. Aufl. Oxford, London, Berlin: Blackwell Science Ltd.; 1987; 1–303.
7. Zelen M. The randomization and stratification of patients to clinical trials/ *J. Chronic Dis.* 1974;27:365-375.
8. Pierson DJ. The top 10 reasons why manuscripts are not accepted for publication. *Respir Care* 2004;49:1246–52.
9. Наказ МОН України № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
10. Закон України «Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21#Text>



11. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження» [Електронний ресурс] / Режим доступу:[https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990\\_005#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005#Text)
12. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину [Електронний ресурс] / Режим доступу: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_334#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text)
13. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
14. Етичний кодекс лікаря України [Електронний ресурс] / Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text>
15. Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
16. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
17. Закон України «Про авторське право і суміжні права» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
18. Palmatier RW, Houston MB, Hulland J. Review articles: Purpose, process, and structure. Journal of Academy of Marketing Science. 2018:<https://doi.org/10.1007/s11747-017-0563-4>
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 №1756 «Про державну реєстрацію авторського права та договорів, які стосуються права автора на твір» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF#Text>
20. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#top>
21. Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Hoffmann TC and other. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. BMJ. 2021 Mar 29. DOI:10.1136/bmj.n71.

22. Schulz KF, Altman DG, Moher D; CONSORT Group. CONSORT 2010 statement: updated guidelines for reporting parallel group randomized trials. *Ann Intern Med.* 2010 Jun 1;152(11):726-32. doi: 10.7326/0003-4819-152-11-201006010-00232. Epub 2010 Mar 24. PMID: 20335313.
23. Simulation Research: Cheng A, Kessler D, Mackinnon R, Chang TP, Nadkarni VM, Hunt EA, Duval-Arnould J, Lin Y, Cook DA, Pusic M, Hui J, Moher D, Egger M, Auerbach M; International Network for Simulation-based Pediatric Innovation, Research, and Education (INSPIRE) Reporting Guidelines Investigators. Reporting Guidelines for Health Care Simulation Research: Extensions to the CONSORT and STROBE Statements. *Simul Healthc.* 2016;11(4):238-248. PMID: 27465839.
24. Des Jarlais DC, Lyles C, Crepaz N, Trend Group. Improving the reporting quality of nonrandomized evaluations of behavioral and public health interventions: the TREND statement. *Am J Public Health.* 2004;94(3):361-366.
25. Gagnier JJ, Kienle G, Altman DG, Moher D, Sox H, Riley D; the CARE Group. The CARE Guidelines: Consensus-based Clinical Case Reporting Guideline Development. *BMJ Case Rep.* 2013; doi: 10.1136/bcr-2013-201554 PMID: 24155002.
26. STROBE-ME: Gallo V, Egger M, McCormack V, Farmer PB, Ioannidis JP, Kirsch-Volders M, Matullo G, Phillips DH, Schoket B, Stromberg U, Vermeulen R, Wild C, Porta M, Vineis P. STrengthening the Reporting of OBservational studies in Epidemiology - Molecular Epidemiology (STROBE-ME): An extension of the STROBE statement. *Eur J Clin Invest.* 2012;42(1):1-16. PMID: 22023344.
27. ДСТУ 3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».
28. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» [Електронний ресурс / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95%D0%B2%D1%80#top>
29. Пономарьова О. Деякі особливості набуття майнових прав інтелектуальної власності винахідниками в медичній сфері. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017;4:59-66.

30. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
31. ДСТУ 3974-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні положення».
32. WHAT ARE TECHNOLOGY READINESS LEVELS (TRL)? [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.twi-global.com/technical-knowledge/faqs/technology-readiness-levels>
33. Закон України «Про лікарські засоби» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text>
34. Наказ МОЗ України та НАМН України від 13.11.2013 №969/97 «Про удосконалення впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2068-13#Text>.